

การใช้สถานการณ์ทางการพยาบาลในการเรียนการสอนการผดุงครรภ์เพื่อส่งเสริม ความเข้าใจการพยาบาลด้วยความเอื้ออาทร

ปรางทิพย์ ทาเสนาะ เอลเทอร์ Ph.D.^{1*}

อัญชลี จิตะสาร พย.ม.²

พรรณทิพย์ ชัยขุนทด พย.ม.¹

เบญจมาศ ทองดินอก พย.บ.³

บทคัดย่อ

การจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎีและปฏิบัติในวิชาการผดุงครรภ์มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และจริยธรรมควบคู่กันไป กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการทำกรณีศึกษาเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ผู้เรียนต้องรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์พยาธิสภาพโรคและแนวทางการรักษา เพื่อนำไปสู่การวางแผนการพยาบาล และเขียนรายงานที่เน้นเนื้อหาทางวิชาการที่ช่วยพัฒนาความรู้และแนวทางการปฏิบัติ การพยาบาล แต่อาจไม่เพียงพอในการส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับการพยาบาลด้วยความเอื้ออาทร โดยเฉพาะการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอด ซึ่งมีสิ่งแวดล้อมที่มีความเครียดสูง มีการแบ่งห้องย่อยหลายห้อง มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อติดตามการเปลี่ยนแปลงทางชีวภาพของมารดาและทารกมากขึ้น ซึ่งอาจทำให้เกิดการมองข้ามความเป็นตัวบุคคลของผู้รับบริการได้ง่าย เหตุผลดังกล่าวอาจทำให้ผู้สอนไม่สามารถดูแลนักศึกษาได้ใกล้ชิดเพียงพอที่จะสังเกตเห็นพฤติกรรมเอื้ออาทร ซึ่งพัฒนาขึ้นระหว่างนักศึกษาและผู้รับบริการ กิจกรรมการเรียนรู้แบบใหม่ ๆ ที่ช่วยให้ผู้สอนได้ทราบถึงพฤติกรรมหรือความรู้สึกเอื้ออาทรของนักศึกษาที่มีต่อผู้รับบริการจึงอาจช่วยชดเชยส่วนนี้ได้ บทความนี้มีจุดประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการสอนด้วยสถานการณ์ทางการพยาบาล (Nursing situation) เพื่อเป็นทางเลือกสำหรับผู้สอนในการส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้การดูแลผู้คลอดด้วยความเอื้ออาทรได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การผดุงครรภ์ การเรียนการสอน การพยาบาลด้วยความเอื้ออาทร สถานการณ์ทางการพยาบาล

¹ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา

² วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสรรพสิทธิประสงค์

³ โรงพยาบาลปากช่องนานา

*Corresponding email: prangthip@knc.ac.th

วันที่รับ (received) 24 ก.พ. 2564 วันที่แก้ไขเสร็จ (revised) 27 เม.ย. 2564 วันที่ตอบรับ (accepted) 29 เม.ย. 2564

Applying Nursing Situations in Teaching/Learning Midwifery to Enhance Understanding in Caring

Prangthip Thasanoh Elter Ph.D.^{1*}

Anchalee Thitasan M.S.N.²

Phunthip Chupkhuntod M.S.N.¹

Benchamart Thongdeenok B.S.N.³

Abstract

Both theoretical and practical learning activities in Midwifery focus on developing students' knowledge, skills, and ethics. Performing a case study is an activity that requires students to collect data, analyze the pathology and treatment plans that lead to nursing care plans, and, finally, write a report emphasizing the academic contents that build their knowledge and guide their nursing practices. However, such case studies may not be enough to promote the students' comprehension about nursing with caring, especially when they practice in the labor room where the environment is stressful and divided into multiple rooms. Moreover, the fact that a pregnant woman is human could be overlooked when there is an undue amount technology being used to monitor their biological changes. These obstacles may prevent instructors from supervising students closely enough to be able to observe the caring behaviors developed between the students and their patients. New learning activities which allow instructors to observe and understand the caring behaviors and feelings of the students toward their clients may narrow this gap. This article aims to present an alternative learning activity called "nursing situations for nursing instructors to promote students' learning about caring for pregnant women in labor".

Keywords: midwifery, learning and teaching, nursing with caring, nursing situations

¹ Boromarajonani College of Nursing, Nakhon Ratchasima

² Boromarajonani College of Nursing, Sunpasitthiprasong

³ Pakchongnana Hospital

*Corresponding email : prangthip@knc.ac.th

บทนำ

บัณฑิตพยาบาลได้รับการคาดหวังจากสังคมว่าเป็นผู้เสียสละ มีความเต็มใจในการดูแลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ มีความเอื้ออาทร รับผิดชอบและเอาใจใส่ต่อผู้รับบริการ¹ แต่การพัฒนาพฤติกรรมเอื้ออาทรนั้น ต้องอาศัยปัจจัยสำคัญ 5 ประการ² คือ ปัจจัยด้านหลักสูตร ด้านผู้สอน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการเป็นแบบอย่าง และด้านผู้เรียน โดยหลักสูตรต้องมีจุดมุ่งหมายที่มุ่งเน้นการพัฒนาพฤติกรรมเอื้ออาทร ผู้สอนต้องมีวิธีสอนที่ส่งเสริมพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรของผู้เรียน สามารถจัดบรรยากาศการสอนที่เสริมพลังการเรียนรู้ และมีความไวต่อการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน และผู้เรียนต้องมีโอกาสได้เห็นแบบอย่างการแสดงพฤติกรรมดังกล่าวจากครู รวมทั้งต้องมีความรู้เกี่ยวกับการดูแลอย่างเอื้ออาทร มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ และยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งครอบคลุมทักษะด้านคุณธรรมจริยธรรม ความรู้ ปัญญา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ การวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการปฏิบัติทางวิชาชีพ³ ดังนั้นอาจารย์พยาบาลจึงควรมีวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง โดยยึดแนวคิดการบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์⁴ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทั้งด้านวิชาการและคุณธรรมจริยธรรมอย่างสมดุล ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งทางด้านทฤษฎี การทดลอง และการลงมือปฏิบัติการพยาบาลกับผู้รับบริการจริง เพื่อให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ดังกล่าว

การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเข้าใจการพยาบาลด้วยความเอื้ออาทรสำหรับนักศึกษาพยาบาลในห้องคลอด เป็นสิ่งที่ท้าทายสำหรับผู้สอน เพราะการดูแลอย่างเอื้ออาทรจะเกิดขึ้นและสังเกตได้เมื่อนักศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับผู้รับบริการพยาบาลในระยะเวลาหนึ่ง แต่ในหลักสูตรปัจจุบันนักศึกษามีจำนวนชั่วโมงการฝึกปฏิบัติต่อหน่วยกิตลดลง ทำให้โอกาสที่ผู้สอนจะสังเกตเห็นพฤติกรรมเอื้ออาทรมีน้อยลงไปด้วย ประกอบกับมีปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียนรู้ที่อาจจะส่งผลต่อการพัฒนาหรือแสดงพฤติกรรมเอื้ออาทรของนักศึกษา เช่น จำนวนผู้คลอดลดลง โครงสร้างทางกายภาพของห้องคลอดที่แยกเป็นห้องย่อยหลายห้อง ลักษณะเฉพาะของการพยาบาลที่เป็นการดูแลในช่วงเวลาสั้น ๆ หรือนักศึกษาต้องรับดูแลหญิงตั้งครรภ์รายใหม่ในช่วงเวลาที่กำลังปฏิบัติงาน ไม่มีโอกาสที่จะศึกษาข้อมูลและวางแผนการพยาบาลล่วงหน้าเหมือนการดูแลผู้รับบริการในตึกสามัญ มีการใช้เทคโนโลยีทางการรักษาที่มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ซึ่งถึงแม้จะมีข้อดีในการช่วยให้พยาบาลประเมินสภาพและให้การพยาบาลได้รวดเร็ว แต่ทักษะการพยาบาลทางด้านจิตใจที่แสดงออกผ่านพฤติกรรมพยาบาลด้วยความเอื้ออาทรอาจลดลงไปได้ โดยเฉพาะในนักศึกษา ซึ่งยังไม่มีประสบการณ์ในการพัฒนาทักษะด้านนี้ นอกจากนี้การปฏิบัติงานในห้องคลอดยังมีบรรยากาศที่นักศึกษาที่มีความเครียดสูง⁵ เพราะเป็นการดูแลหนึ่งคนแต่สองชีวิตที่อาจเกิดภาวะเสี่ยงหรือแทรกซ้อนที่อาจเป็นอันตรายได้ง่าย และเป็นการพยาบาลบนความคาดหวังของผู้คลอดว่าผู้ให้บริการพยาบาลจะเป็นผู้มีความรู้และมีทักษะปฏิบัติที่ช่วยให้เกิดความปลอดภัยต่อมารดาและทารก⁶ นักศึกษาจึงกลัวทำงานผิดพลาด โดยเฉพาะผู้ที่ทำคลอดครั้งแรกจะเกิดความรู้สึกทางด้านลบ เช่น ประหม่า ลนลาน สับสน ตกใจ เครียด วิตกกังวล และกลัว⁷ กิจกรรมการเรียนการสอนจึงควรมีรูปแบบที่เพิ่มโอกาสให้นักศึกษาได้วิเคราะห์สถานการณ์และสะท้อนคิดเกี่ยวกับการดูแลแบบเอื้ออาทรอย่างต่อเนื่อง

การเรียนการสอนด้วยกรณีศึกษา เป็นวิธีการสอนที่สามารถพัฒนาทักษะความคิดเชิงระบบของนักศึกษาพยาบาลได้⁸ แต่ผลการศึกษาความต้องการวิธีการเรียนรู้ในวิชาชีพปฏิบัติการผดุงครรภ์ของนักศึกษาพยาบาลพบว่า ในระหว่างวิธีการเรียนรู้ 6 แบบที่เป็นตัวเลือกในงานวิจัยของสร้อย อนุสรณ์ธีรกุล และคณะ⁹ ได้แก่ การสอนทางคลินิกโดยนักศึกษา การสอนทางคลินิกโดยอาจารย์ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การสอนรายบุคคล การประชุมปรึกษาทางการพยาบาล และการเขียนรายงานกรณีศึกษานั้น การเขียนรายงาน

กรณีศึกษาเป็นวิธีการเรียนรู้ที่นักศึกษาพึงพอใจน้อยที่สุด โดยนักศึกษาให้เหตุผลว่าเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้เวลานานในการรวบรวมข้อมูลอย่างละเอียด เขียนรายงาน เพื่อวิเคราะห์ความเจ็บป่วย และวางแผนการพยาบาล จากผลการศึกษา สร้อย อนุสรณ์ธีรกุล และคณะ⁹ ได้เสนอให้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเขียนรายงานให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสถานการณ์ที่แตกต่างกันมากขึ้น

จากผลการทบทวนปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้พฤติกรรมเอื้ออาทรทั้งด้านหลักสูตร และด้านผู้สอน ตลอดจนข้อสังเกตที่อาจเป็นอุปสรรคในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ดังกล่าว ผู้แต่งซึ่งเป็นอาจารย์สอนนักศึกษาพยาบาลในห้องคลอดจึงได้เขียนบทความนี้ขึ้น เพื่อนำเสนอแนวทางการทำกรณีศึกษาในการสอนเรื่องพยาบาลในระยะคลอดที่เรียกว่า สถานการณ์ทางการพยาบาล (Nursing situation) ซึ่งพัฒนาโดย Charlotte Barry และคณะ¹⁰ เพื่อช่วยส่งเสริมความเข้าใจการพยาบาลด้วยความเอื้ออาทร เพิ่มโอกาสและทางเลือกของนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์การสะท้อนคิด และการใช้กระบวนการพยาบาลที่ครอบคลุมด้านร่างกายและจิตใจ สร้างแรงบันดาลใจตลอดจนสุนทรียะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสามารถพัฒนาทักษะความเชี่ยวชาญในวิชาชีพด้วยการประสานสาระที่ได้เรียนรู้ในห้องเรียนและในห้องคลอดเข้าด้วยกัน ทำให้นักศึกษาเข้าใจทฤษฎีและการปฏิบัติของวิชาชีพการพยาบาลที่มีเอกลักษณ์ด้านความรู้คุณธรรมได้ดียิ่งขึ้น

แนวคิดการใช้สถานการณ์ทางการพยาบาลเพื่อการเรียนการสอน

การพยาบาลด้วยความเอื้ออาทรมุ่งเน้นที่ความสุข (Wellbeing) ของผู้รับบริการและอาจถือเป็นหัวใจหลักของการพยาบาลที่สถาบันการศึกษาต้องการปลูกฝังให้กับนักศึกษาพยาบาลทุกคน การสอดแทรกแนวคิดความเอื้ออาทรลงในกระบวนการจัดการเรียนการสอนจะช่วยให้ นักศึกษาสามารถพัฒนาพฤติกรรมความเอื้ออาทรได้¹¹ Charlotte Barry และคณะ¹⁰ ได้เสนอการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติในแหล่งฝึกโดยใช้สถานการณ์ทางการพยาบาล ซึ่งเป็นเรื่องราวจากประสบการณ์ชีวิต (Lived experience) ที่เกิดขึ้นร่วมกันในขณะปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลระหว่างพยาบาล (The nurse) และผู้รับบริการพยาบาล (The one nursed) เพื่อเป็นทางเลือกในการพัฒนาพฤติกรรมความเอื้ออาทรของพยาบาลเพิ่มเติมจากการศึกษากรณีศึกษา (case study) แบบดั้งเดิม โดยสถานการณ์ทางการพยาบาลนี้จะเน้นวิธีการแบบองค์รวม (Holistic approach) ใช้การเรียนรู้หลากหลายวิธี และใช้ศาสตร์แห่งความเอื้ออาทร (Caring science)

การเขียนสถานการณ์ทางการพยาบาลจะช่วยให้ นักศึกษาเข้าใจถึงความรู้สึกและความต้องการของบุคคล ครอบครัวและชุมชน ซึ่งช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความเป็นมิตร มีเมตตาและสามารถให้บริการที่สนองตอบต่อความต้องการของผู้รับบริการอย่างครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย จิตใจและจิตวิญญาณ ซึ่งถือเป็นการดูแลอย่างเอื้ออาทรและสอดคล้องกับทฤษฎีการดูแลอย่างเอื้ออาทร (Human caring theory) ของ Jean Watson ที่เชื่อว่าความเอื้ออาทรที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลจะเพาะบ่มความเป็นองค์รวม (Wholeness) และความสุข และช่วยเบี่ยงเบนความสนใจของผู้รับบริการออกจากโรค บันทึกลงทางการแพทย์หรือเครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการรักษา ไปสู่ความรู้สึกอยากสัมผัส รู้สึกมีส่วนร่วม และการมีประสบการณ์ในขณะที่อยู่ด้วยกัน

การใช้สถานการณ์ทางการพยาบาลในการเรียนการสอนในคลินิกยังไม่แพร่หลายในประเทศไทย จากผลการสืบค้นฐานข้อมูลวารสารไทย (Thai Journals Online) ในเดือนมิถุนายน 2563 โดยใช้คำค้นว่า “สถานการณ์ทางการพยาบาล” “Nursing situation” และ/หรือ “ผดุงครรภ์” “คลอด” “Midwife” “Nursing” ไม่พบบทความใด ๆ ส่วนในฐานข้อมูล CINAHL เมื่อจำกัดการตีพิมพ์ด้วยภาษาอังกฤษ ในวารสารวิชาการที่มีบทความฉบับเต็ม ในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา พบว่ามีบทความจำนวน 8 ชื่อเรื่อง โดยมีเพียง

3 ชื่อเรื่องเท่านั้นที่เป็นการศึกษาสถานการณ์ทางการพยาบาลในความหมายของ Charlotte Barry และคณะ ซึ่งได้นำสถานการณ์ทางการพยาบาลไปใช้อย่างหลากหลายทั้งในการเรียนการสอนและในการปฏิบัติการพยาบาล เช่น การดูแลผู้รับบริการที่มีภาวะวิกฤติที่หน่วยฉุกเฉิน การดูแลในระยที่มีภาระโรคของโรคโควิด-19 ในประเทศอิตาลี¹⁰ แต่ไม่พบการใช้สถานการณ์ทางการพยาบาลในด้านการผดุงครรภ์เลย

แก่นสาระของการใช้สถานการณ์ทางการพยาบาลในการเรียนการสอน

การเรียนการสอนด้วยสถานการณ์ทางการพยาบาลนั้นประกอบด้วยสาระสำคัญ 3 ประการ คือ การมุ่งเน้นที่สาขาวิชาการศึกษาพยาบาล (Focusing on the discipline of nursing) การเปลี่ยนวิธีการสอน (Moving away from the way we were taught) และ 3) การให้ความไว้วางใจต่อกระบวนการ (Trusting the process)¹² โดย Beth King และคณะ ได้ข้อสรุปนี้จากการทำวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยาแบบอรรถปริวรรตศาสตร์ของ Heidegger (A Heideggerian, Hermeneutic phenomenology study) เพื่อศึกษาประสบการณ์ชีวิตของอาจารย์พยาบาลผู้ปฏิบัติงานเอกจำนวน 10 คน ที่มีประสบการณ์การสอนในหลักสูตรที่ใช้ความเอื้ออาทรเป็นฐานและเคยใช้สถานการณ์ทางการพยาบาลในการสอนมาไม่น้อยกว่า 5 ปี ประสบการณ์เหล่านี้ได้มาจากคำตอบของคำถามหลัก คือ “การสอนและเรียนรู้การพยาบาลจากมุมมองของสถานการณ์ทางการพยาบาลเป็นอย่างไรบ้าง” และคำถามเจาะลึก คือ “เล่าประสบการณ์ในการสอนจากมุมมองของสถานการณ์ทางการพยาบาลที่มีความหมายเป็นพิเศษสำหรับคุณให้ฟังหน่อยสัก 1 - 2 ประสบการณ์” และ “การสอนจากมุมมองของสถานการณ์ทางการพยาบาลแตกต่างจากวิธีการสอนที่เคยใช้ในอดีตอย่างไรบ้าง”

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นความสำคัญของความรู้ทางการพยาบาลที่ผู้สอนสามารถถ่ายทอดไปสู่ผู้เรียนด้วยการเรียนรู้สถานการณ์ทางการพยาบาล ซึ่งทำให้ผู้สอนต้องเปลี่ยนวิธีการสอนแบบเดิมที่มีพื้นฐานมาจากแบบแผนทางการแพทย์ไปสู่การสอนแบบใหม่ โดยต้องปรับเปลี่ยนและกล่อมเกลาวิธีการสอนให้สอดคล้องไปกับสถานการณ์ไปตลอดกระบวนการการเรียนการสอน และผู้สอนจะต้องให้การยอมรับและให้คุณค่าแก่ความรู้ที่ผู้เรียนนำเข้าสู่ชั้นเรียน เปรียบเหมือนการเรียนรู้ที่จะเต้นรำ (Learning to dance) ที่ผู้สอนและผู้เรียนได้แสดงบทบาทของผู้นำและผู้ตามขณะที่ทำการเรียนการสอน ด้วยการเคลื่อนย้ายจากวิธีการสอนแบบเดิมไปสู่วิธีการสอนแบบใหม่ ๆ อย่างราบรื่น นุ่มนวล ผู้แต่งเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนในลักษณะนี้ จะเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ทบทวนและสะท้อนความรู้สึกผ่านทางการพยาบาล ซึ่งเหมาะกับการเรียนการสอนในห้องคลอสด ที่นักศึกษาจะต้องดูแลถึงรอบคอบที่กำลังเผชิญกับความเจ็บปวดอย่างต่อเนื่องจนกว่าการคลอสดจะสิ้นสุด ถือเป็นภาวะตึงเครียดที่ทั้งผู้เรียนคลอสดและนักศึกษาจะต้องร่วมใจกันบรรเทาเพื่อความผาสุกของทั้งสองฝ่าย

แนวทางการพัฒนาสถานการณ์ทางการพยาบาล

การเขียนรายงานกรณีศึกษาทางการพยาบาลที่ใช้สำหรับสอนนักศึกษาพยาบาลในปัจจุบันพัฒนามาจากแนวคิดการทำกรณีศึกษาทางการแพทย์ ซึ่งจะมีการกำหนดหัวข้อในการเขียนตามลำดับ เช่น ข้อมูลทั่วไป ผลการซักประวัติ การตรวจร่างกาย การตรวจทางห้องปฏิบัติการและการตรวจพิเศษ แผนการรักษา และพยาบาล เป็นต้น ส่วนการเขียนสถานการณ์ทางการพยาบาลนั้น ยังไม่ได้กำหนดหัวข้อเป็นลำดับเหมือนการทำกรณีศึกษาแบบดั้งเดิม แต่ได้ใช้คำถามชี้นำ (Guiding questions) ซึ่งพัฒนาโดย Charlotte Barry และคณะ¹⁰ เพื่อเป็นกรอบในการเขียนสถานการณ์ทางการพยาบาลด้านการเรียนการสอน (The Teaching/Learning Nursing Framework) ประกอบด้วยคำถามหลัก 5 ประเด็น ดังนี้

1. จุดเน้นของการพยาบาล (The focus of nursing) คืออะไร
 2. ความต้องการการพยาบาล (The call for nursing) คืออะไร โดยให้นักศึกษาระบุสิ่งที่ผู้รับ
การพยาบาลต้องการ ซึ่งเป็นสิ่งที่นักศึกษาค้นพบจากการที่ได้มีปฏิสัมพันธ์และอยู่ในสถานการณ์ร่วมกัน
กับผู้รับการพยาบาล
 3. วิธีการรับรู้ความรู้ (Ways of knowing) มีวิธีการอะไรบ้างใน 7 วิธีการรับรู้ ต่อไปที่นักศึกษาใช้
ทำความเข้าใจความต้องการการพยาบาล ในแต่ละวิธีการจะมีคำถามแตกต่างกัน ทำให้ได้คำตอบที่แตกต่างกัน
ไปด้วย ดังนี้ 1) การรับรู้บุคคล (Personal knowing) เช่น คำถามว่า ฉัน (นักศึกษา) เข้าใจและรู้จักตัวเอง
ในฐานะที่เป็นผู้ที่ห่วงใยผู้อื่นได้อย่างไร 2) การรับรู้เชิงประจักษ์ (Empirical knowing) เช่น คำถามว่า
ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการคืออะไร ข้อเท็จจริงในสถานการณ์นี้คืออะไร 3) การรับรู้เชิงจริยธรรม
(Ethical knowing) เช่น คำถามว่า ค่านิยมของการพยาบาลคืออะไร ฉันเชื่อสัตย์และจริงใจหรือไม่ 4) การรับรู้
เชิงสังคมและการเมือง (Sociopolitical knowing) เช่น คำถามว่า ความรับผิดชอบของบุคคลคืออะไร
ความเชื่อทางวัฒนธรรมของบุคคลคืออะไร ฉันจะช่วยเหลือสนับสนุนผู้อื่นได้อย่างไร 5) การรับรู้สิ่งที่ไม่รู้
มาก่อน (Unknowing) เช่น คำถามว่า อะไรที่สำคัญที่สุดสำหรับคุณ (กรณีศึกษา) เมื่อถามคำถามนี้แล้ว
ให้ใช้ศิลปะการฟังเพื่อที่จะเข้าใจประสบการณ์ของกรณีศึกษามากยิ่งขึ้น 6) การรับรู้เชิงปลดปล่อย
(Emancipatory knowing) เช่น คำถามว่า การที่ถูกกักออกหรือไม่ให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการแพทย์
ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคุณ มีความหมายอย่างไรกับคุณบ้าง 7) การรับรู้เชิงสุนทรียะ (Aesthetic knowing)
เป็นศิลปะการเรียบเรียงคำตอบจากวิธีการรับรู้ต่าง ๆ ให้เป็นสถานการณ์ทางการพยาบาลที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ
และสื่อความหมายได้อย่างสมบูรณ์ นักศึกษาอาจตั้งคำถามเป็นแนวในการเขียนว่า ความสวยงาม
ในสถานการณ์ทางการพยาบาลนี้คืออะไร หรือศิลปะได้มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของฉันอย่างไร เป็นต้น
 4. การตอบสนองทางการพยาบาล (The nursing response) ต่อความต้องการการพยาบาลนั้นคือ
อะไร
 5. ผลลัพธ์ของการตอบสนองที่สอดคล้องกับความต้องการการพยาบาลคืออะไร
- ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องคลอড ผู้สอนสามารถปรับคำถามให้เหมาะสมกับ
สถานการณ์ ประสบการณ์ของผู้เรียน และ/หรือผลลัพธ์การเรียนรู้ ซึ่งในการทดลองสอนด้วยการเขียน
สถานการณ์ทางการพยาบาลที่จะนำเสนอต่อไปนี้ ไม่ได้กำหนดคำถามขึ้นทั้งหมดตามที่ได้กล่าวมา
เพราะเป็นกิจกรรมที่เสริมจากการสอนด้วยกรณีศึกษาแบบเดิม ข้อมูลใดที่ได้คำตอบแล้วจากกรณีศึกษา
แบบเดิมจะละคำถามนั้นไป คงเหลือไว้เฉพาะคำถามที่นักศึกษาได้สะท้อนความเข้าใจด้านการดูแล
แบบเอื้ออาทรเพิ่มเติม และใช้วิธีให้นักศึกษาดูตัวอย่างการเขียนจากบทความ¹³ แทน

การประยุกต์สถานการณ์ทางการพยาบาลเพื่อการส่งเสริมความเข้าใจการพยาบาลด้วยความเอื้ออาทร

ในการเรียนการสอนปศุภาควิชาการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ ของผู้แต่ง ได้ออกแบบ
หัวข้อการทำกรณีศึกษาในห้องคลอডที่ประเมินสภาพตามปัจจัยการคลอড 6 ประการ หรือที่เรียกว่า 6Ps
(Power, Passage, Passenger, Psycho- social conditions, Physical conditions, และ Position)
โดยมอบหมายให้นักศึกษาเลือกกรณีศึกษาเองเป็นรายกลุ่ม เมื่อเลือกได้แล้ว อาจารย์ และนักศึกษาจะไป
แนะนำตัวกับกรณีศึกษา อธิบายจุดประสงค์และขออนุญาตกรณีศึกษา หลังจากนั้นนักศึกษาจะเรียนรู้แบบ
กำกับตนเอง โดยมีอาจารย์จะเป็นที่ปรึกษาในการรวบรวมข้อมูล การให้การพยาบาล การทำรายงาน และการ

นำอภิปราย การส่งเสริมความเข้าใจเรื่องการดูแลด้วยความเอื้ออาทรจะเริ่มตั้งแต่ผู้สอนแสดงพฤติกรรมเป็นตัวอย่างขณะที่แนะนำตัวและสนทนากับกรณีศึกษา และแนะนำให้นักศึกษาทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเมื่อรวบรวมข้อมูลด้านจิตสังคม (Psycho-social conditions) ซึ่งรวมถึงการประเมินสภาพการณ์ที่ผู้คลอดมาจากต่างวัฒนธรรมด้วย

สำหรับการประยุกต์ใช้สถานการณ์ทางการพยาบาลเพื่อการส่งเสริมความเข้าใจการพยาบาลด้วยความเอื้ออาทรในครั้งนี้เป็นการศึกษานำร่อง โดยผู้แต่ง ได้นำมาประยุกต์ใช้ ในการศึกษาวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 2 (การดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยงหรือแทรกซ้อน) ในโรงพยาบาลชุมชนแห่งหนึ่งเป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์ ซึ่งตามปกตินักศึกษาจะได้รับมอบหมายให้ศึกษากรณีศึกษาเป็นรายกลุ่มจำนวน 2 ราย และเขียนบันทึกการสะท้อนคิดตามผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning outcome) ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เป็นรายบุคคล สัปดาห์ละ 1 ครั้ง เพื่อไม่ให้นักศึกษามีภาระเพิ่มจากแผนการสอนปกติ จึงได้ปรับเปลี่ยนเป็นให้นักศึกษาเขียนสถานการณ์ทางการพยาบาลในสัปดาห์ที่ 1 และบันทึกการสะท้อนคิดตามผลลัพธ์การเรียนรู้ในสัปดาห์ที่ 2 โดยให้เขียนเป็นรายกลุ่มย่อย (3 - 4 คน) แทนการเขียนบันทึกรายบุคคล

ผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน ตามแนวทางการวิเคราะห์สถานการณ์ทางการพยาบาลตามกรอบแนวทางการจัดการเรียนการสอนของ Barry, Gordon และ King (The Barry, Gordon, and King Teaching/Learning Nursing Framework)¹⁰ ซึ่งได้ใช้วิธีการเขียนบันทึกการสะท้อนคิด (Reflective journal) และนำเสนอใหม่ด้วยรูปแบบเชิงสุนทรียะ (Aesthetic re-presentation) เช่น การแต่งเรื่องเป็นร้อยกรอง การเล่นละคร การเต้น การวาดภาพ เป็นต้น โดยได้มอบหมายให้นักศึกษาเขียนบันทึกการสะท้อนคิด (Reflective journal) ซึ่งเป็นการบันทึกประสบการณ์ในการดูแลผู้คลอดว่ามีใครให้การดูแล และแสดงความห่วงอาทรกันบ้างในสถานการณ์นั้น เป็นการเขียนจากมุมมองของนักศึกษาที่มีหน้าที่ต่าง ๆ กันในการดูแลผู้คลอด 1 คน คือ หน้าที่ผู้ดูแลระยะรอบคลอด ผู้ทำคลอด ผู้ให้การพยาบาลเด็ก และผู้ทำหน้าที่สนับสนุนการคลอด โดยผู้สอนได้ทบทวนสาระสำคัญของการดูแลแบบเอื้ออาทรให้นักศึกษา และไปพบกรณีศึกษาพร้อมกับนักศึกษาเพื่อขออนุญาต แนะนำตัว และให้การพยาบาลเพื่อเป็นตัวอย่างในการดูแลแบบเอื้ออาทรเหมือนการทำกรณีศึกษาแบบเดิมดังได้กล่าวไว้แล้ว

เนื้อหาในการบันทึกการสะท้อนคิดเป็นการเรียบเรียงคำตอบของคำถามต่อไปนี้ 1) ความเอื้ออาทรระหว่างพยาบาลและผู้คลอดคืออะไรบ้าง 2) นักศึกษาเข้าใจความต้องการการพยาบาลอย่างไร 3) ความต้องการการพยาบาลมีอะไรบ้าง 4) สิ่งที่จะตอบสนองต่อความต้องการการพยาบาลมีอะไรบ้าง 5) ผลลัพธ์ของการตอบสนองความต้องการการพยาบาลมีอะไรบ้าง 6) การศึกษาสถานการณ์ทางการพยาบาลนี้ได้ช่วยเสริมความรู้ทางการพยาบาลได้อย่างไร 7) พฤติกรรมที่แสดงถึงความเอื้ออาทรเช่น ความไว้วางใจ (Trust) ความรู้สึกเห็นใจ (Compassion) ความสามารถ (Competence) ความมั่นใจ (Confidence) สติสัมปชัญญะ (Conscience) ความรับผิดชอบ (Commitment) และความประพฤติ (Comportment) นั้นมีส่วนในการบ่มเพาะความเป็นองค์รวมและความผาสุกได้อย่างไร ซึ่งการดูแลแบบเอื้ออาทรในที่นี้ หมายถึง พฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้การพยาบาล (นักศึกษา) และผู้รับการพยาบาล (กรณีศึกษา) โดยที่นักศึกษาได้ใช้ความรู้และทักษะการปฏิบัติเชิงวิชาชีพในการดูแลกรณีศึกษา โดยแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกจริงใจเป็นกัลยาณมิตร เคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามมาตรฐานของวิชาชีพ คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ¹⁴

สถานการณ์ทางการพยาบาลของนักศึกษา เรื่อง “แม่วัยรุ่นที่เกือบขุนวาย” ต่อไปนี้ เป็นตัวอย่างการเขียนสถานการณ์ทางการพยาบาลเท่านั้น ไม่ได้มีการนำเสนอใหม่ด้วยรูปแบบเชิงสุนทรียะ ผู้แต่ง

เลือกสถานการณ์ทางการพยาบาลจากกลุ่มนักศึกษาที่ดูแลหญิงตั้งครรภ์ในระยะที่ 1 (ระยะเจ็บครรภ์จริงจนกระทั่งปากมดลูกเปิดหมด) เนื่องจากเป็นช่วงที่นักศึกษาได้ดูแลผู้คลอดนานที่สุด จึงน่าจะมีโอกาสในการพัฒนาสัมพันธภาพและสร้างความไว้วางใจกับกรณีศึกษาได้เพียงพอที่จะรวบรวมข้อมูลที่น่าเชื่อถือ

สถานการณ์ทางการพยาบาล “แม่วัยรุ่นที่เกือบวินาย”

นักศึกษาขึ้นปฏิบัติงานเวรเช้าที่ห้องคลอด จากนั้นไปรายงานตัวการขึ้นฝึกปฏิบัติงานกับพี่พยาบาลแล้วมาศึกษาข้อมูลที่ห้องรอคลอด โดยกลุ่มนักศึกษาได้รับมอบหมายให้ดูแลนางสาวจินดา (นามสมมติ ซึ่งต่อไปจะเรียกว่า “คุณจินดา”) หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ซึ่งเข้ารับการดูแลในระยะรอคลอด เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2563 คุณจินดานั่งอยู่บนเตียงและร้องด้วยความเจ็บปวดเมื่อมดลูกหดตัว เมื่อคุณจินดามีท่าที่สงบลง กลุ่มนักศึกษาเข้าไปแนะนำตัวอย่างเป็นมิตร ประเมินองค์ประกอบของการคลอด ตรวจสอบสัญญาณชีพ ประเมินการหดตัวของมดลูก และฟังเสียงอัตราการเต้นของหัวใจทารก

นักศึกษาได้เข้ามาพูดคุยกับคุณจินดาเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ เพื่อให้รู้สึกคุ้นเคย สบายใจและลดความกังวล ซึ่งคุณจินดาได้เล่าว่าตน “เจ็บครรภ์คลอดตั้งแต่ 3 ของวันที่ 23 ธันวา ทำให้นอนไม่ได้เลยทั้งคืน” สีน้หน้าของคุณจินดาดูอ่อนเพลียและอิดโรย นักศึกษาจึงได้ปิดไฟในห้องรอคลอดเพื่อให้คุณจินดาได้พักผ่อนและทำการนวดบริเวณก้นกบเพื่อให้รู้สึกผ่อนคลาย ขณะนี้นักศึกษานวดให้สักพัก นักศึกษาสังเกตว่าคุณจินดานั่งและผ่อนคลายขึ้น นักศึกษาจึงถามว่า “คุณจินดารู้สึกอย่างไรบ้าง” คุณจินดาบอกว่า “รู้สึกดีขึ้นค่ะ แต่ก็ยังปวดท้องอยู่ตอนที่มดลูกหดตัว” แล้วก็ถามกลับว่า “เมื่อไรหนูจะคลอด หนูปวดท้องมานานแล้ว หนูจะคลอดไหวไหม” จากคำพูดของคุณจินดาทำให้รู้สึกได้ว่าคุณจินดา มีความกังวลกับการคลอด นักศึกษาจึงได้อธิบายว่าตอนนี้ปากมดลูกยังเปิดแค่ 3 เซนติเมตร ต้องใช้เวลาอย่างน้อยอีก 8 ชั่วโมงถึงจะคลอดได้

ระหว่างที่รอคลอดนักศึกษาได้แนะนำวิธีการหายใจ และบอกว่าระยะนี้ยังไม่ต้องเบ่งคลอด เพราะการเบ่งคลอดในระยะนี้จะทำให้ปากมดลูกบวม เมื่อถึงเวลาตรวจภายใน นักศึกษาได้เตรียมอุปกรณ์จัดทำของคุณจินดา และปิดม่านเตรียมทำการตรวจ หลังการตรวจภายใน พี่พยาบาลได้ทำการตรวจซ้ำและได้แจ้งคุณจินดาว่าจะทำการนวดปากมดลูกให้เพราะปากมดลูกของคุณจินดาไม่เปิดเพิ่มเลย ขณะทำการนวดปากมดลูก พบว่าถุงน้ำคร่ำแตก และได้แจ้งคุณจินดาว่า “ตอนนี้ถุงน้ำคร่ำแตกนะ จะรู้สึกมีน้ำไหลออกมาจากทางช่องคลอดเรื่อย ๆ ตอนนี้ให้นอนอยู่บนเตียงก่อนอย่าเพิ่งลุกยืนหรือเดินนะ” นักศึกษาจึงได้เข้าไปอธิบายให้คุณจินดาเข้าใจถึงสาเหตุที่ต้องนอนพักบนเตียง เพราะถุงน้ำคร่ำแตกอาจทำให้เกิดภาวะสายสะดือพลัดต่ำได้ และทารกในครรภ์อาจขาดออกซิเจนได้ และหลังจากนั้นนักศึกษาได้มาทำการตรวจการหดตัวของมดลูก และฟังเสียงหัวใจของทารก คุณจินดาถามนักศึกษว่า “ลูกหนูจะเป็นไรไหม” ขณะฟังเสียงหัวใจทารก นักศึกษาบอกคุณจินดาว่า “นี่เป็นเสียงการเต้นของหัวใจลูกนะ ปกติดี ลูกในครรภ์ปลอดภัยดี” หลังจากนั้น นักศึกษาบอกไป สีน้หน้าของคุณจินดาดีขึ้น รู้สึกเหมือนคลายกังวล

ขณะที่ดูแล พบว่าคุณจินดามีอาการปวดท้อง ดิ้นไปมาอยู่บนเตียง ร้องครวญครางไม่สามารถนอนหลับพักผ่อนได้ นักศึกษาจึงเข้าไปแนะนำให้หายใจอีกครั้ง แล้วเขาก็ถามว่า “เมื่อไรหนูจะคลอด หนูปวดท้องไม่ไหวแล้ว เอาหนูไปผ่าออกเลยก็ได้” นักศึกษาจึงอยู่เป็นเพื่อน พูดคุย ให้กำลังใจ ช่วยก่อกำกับการหายใจ ขณะที่มดลูกมีการหดตัว และแนะนำการลูบที่หน้าท้องเพิ่ม หลังจากคำแนะนำ คุณจินดาลูบตามที่แนะนำบ้าง เพราะปวดท้องมากคุณจินดาเลยไม่อยากทำ เมื่อถึงเวลาตรวจภายในอีกครั้ง นักศึกษาได้เตรียมอุปกรณ์ตรวจภายใน และอยู่เป็นเพื่อนเช่นเคย หลังตรวจเสร็จได้รายงานให้คุณจินดาฟังว่า “ตอนนี้มดลูกเปิด 5 เซนติเมตร แล้ว มาถึงครึ่งทางแล้วใกล้ได้คลอดแล้ว อดทนอีกนิดนะ ตอนปวดท้องพยายามให้หายใจเข้าตามที่

สอนนะ เพราะลูกในท้องจะได้ออกซิเจนอย่างเพียงพอ ” หลังจากนั้นคุณจินดาก็พยายามหายใจตามแบบที่แนะนำทันที

เวลาผ่านไปประมาณ 1 ชั่วโมง แพทย์เวรได้มาตรวจเย็บอาการและจะทำการตรวจภายในนักศึกษาจึงได้เตรียมอุปกรณ์ จัดท่าเพื่อให้พร้อมต่อการตรวจของแพทย์ หลังจากแพทย์ตรวจภายในได้บอกกับคุณจินดาว่า “ปากมดลูกเปิด 5 เซนติเมตร แล้ว น่าจะคลอดเองได้ ประมาณตี 2-3 น่าจะคลอดนะ” หลังจากนั้นนักศึกษาได้เข้าไปพูดคุยและให้กำลังใจให้อดทน เมื่อคลอดเสร็จก็จะรู้สึกสบายขึ้น ในช่วงท้ายของเวร นักศึกษาได้เข้าไปทบทวนการหายใจและให้กำลังใจอีกครั้ง เพราะนักศึกษาต้องลงเวรคุณจินดาถามนักศึกษว่า “พี่จะไปแล้วหรือ” นักศึกษาตอบกลับไปว่า “พี่ต้องลงเวรแล้ว เดี่ยวจะมีพี่นักศึกษาอีกกลุ่มมาดูแลต่อ ไม่ต้องกังวลนะ” หลังจากนั้นนักศึกษาพูดคุยกับ คุณจินดา มองหน้านักศึกษา ยิ้มให้และโบกมือลา นักศึกษาก็ได้โบกมือลากลับ

กรณีศึกษานี้ได้แสดงให้เห็นว่าจุดเน้นของการพยาบาลของนักศึกษาในกลุ่มนี้ คือการพยาบาลในระยะที่ 1 ของการคลอด ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นซึ่งมีแนวโน้มที่จะมีอาการเจ็บครรภ์มากกว่าหญิงตั้งครรภ์ในวัยเจริญพันธุ์ นักศึกษาได้สร้างสัมพันธภาพกับคุณจินดา “อย่างเป็นมิตร” และเข้าใจว่าการพูดคุยกับคุณจินดานั้นทำให้เกิดความ “รู้สึกคุ้นเคย สบายใจและลดความกังวล” จนคุณจินดาได้เปิดเผยความรู้สึกไม่สบายใจออกมา นอกจากนี้การที่นักศึกษาสังเกตเห็นว่าสีหน้าของคุณจินดาดูอ่อนเพลียและอิดโรย จึงได้ปิดไฟในห้องคลอด หรือการที่คุณจินดาพูดว่า “เมื่อไรหนูจะคลอด หนูปวดท้องมานานแล้ว หนูจะคลอดไหวไหม” แล้วนักศึกษา ได้อธิบายว่า “ตอนนี้ปากมดลูกยังเปิดแค่ 3 เซนติเมตร ต้องใช้เวลาอย่างน้อยอีก 8 ชั่วโมงถึงจะคลอดได้” แสดงให้เห็นว่านักศึกษาสามารถประเมินว่าความต้องการการพยาบาล (The call) คืออะไร และสามารถตอบสนองต่อความต้องการนั้นได้อย่างสอดคล้องกัน จนเมื่อถึงเวลาต้องลงเวรคุณจินดาถามว่า “พี่จะไปแล้วหรือ” และได้ยิ้มให้นักศึกษาก่อนลงเวร แสดงให้เห็นว่ามีการพัฒนาสัมพันธภาพเชิงบวกระหว่างผู้ให้การพยาบาล (นักศึกษา) และผู้รับการพยาบาล (คุณจินดา) และนักศึกษาก็ไม่ได้ลืมที่จะรวบรวมข้อมูลและให้การพยาบาลตามการทำกรณีศึกษาแบบเดิม คือ การ “ประเมินองค์ประกอบของการคลอด ตรวจสอบสัญญาณชีพ ประเมินการหดตัวของมดลูก และฟังเสียงอัตราการเต้นของหัวใจทารก”

อุปสรรคและแนวทางแก้ไข

เนื่องจากการเขียนสถานการณ์ทางการพยาบาลเป็นเรื่องใหม่สำหรับนักศึกษา และนักศึกษามีเวลาฝึกปฏิบัติเพียง 2 สัปดาห์ ผู้แต่งจึงได้แจกเอกสารแนวคิดการเรียนการสอนโดยใช้สถานการณ์ทางการพยาบาล และตัวอย่างสถานการณ์ทางการพยาบาลระหว่างจิตล์และไบรอัน¹³ ที่เป็นต้นฉบับภาษาอังกฤษ และที่เป็นการสรุปเป็นภาษาไทย ให้นักศึกษาล่วงหน้าเพื่อให้สามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้น และได้ทบทวนเรื่องการพยาบาลด้วยความเอื้ออาทร ผลลัพธ์การเรียนรู้ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติให้แก่นักศึกษา การสื่อสารเชิงบำบัด ตลอดจนถ่ายทอดเทคนิคในการดูแลมารดาวัยรุ่นที่อยู่ในระยะคลอด เช่น การแนะนำตัวอย่างเป็นมิตร การอยู่เป็นเพื่อน การสัมผัส การปลอบโยน การสบตา การถามไถ่ด้วยความอาทร การใช้น้ำเสียงหรือการทอดเสียงเมื่อสนทนาด้วย เป็นต้น และได้เพิ่มเวลาในการเขียนและส่งรายงานมากกว่าปกติ 1 สัปดาห์ โดยระหว่างนี้ได้ติดตามผลด้วยการให้นักศึกษาสะท้อนคิดในกิจกรรมอภิปรายหลังการปฏิบัติงาน (Post conference) ในแต่ละวัน

บทสรุป

การพัฒนาพฤติกรรมการดูแลแบบเอื้ออาทรของนักศึกษาต้องอาศัยปัจจัยด้านหลักสูตร ด้านผู้สอน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการเป็นแบบอย่าง และด้านผู้เรียน ในการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ นั้น นอกจากผู้สอนต้องทบทวนการดูแลพฤติกรรมเอื้ออาทรและเป็นแบบอย่างให้นักศึกษาแล้ว ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการสอนที่ให้เวลานักศึกษามากเพียงพอที่จะสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้รับการพยาบาล มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และเป็นกิจกรรมที่ผู้สอนสามารถสังเกตพฤติกรรมเหล่านั้นได้อย่างใกล้ชิด การทำกรณีศึกษาแบบสถานการณ์ทางการพยาบาลอาจเป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับผู้สอนที่มีข้อจำกัดในการจัดสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ดังกล่าว

เอกสารอ้างอิง

1. อรุณ อักษรดี. ภาพลักษณ์ของพยาบาลตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการที่แผนกผู้ป่วยนอก. [วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต]. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา; 2560.
2. ทศนีย์ ทิพย์สูงเนิน, วไลยา สบายยิ่ง, นิรนาท แสนสา, และจินตมาศ โกศลชื่นจิตร. โมเดลเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการดูแลอย่างเอื้ออาทรของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก. วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้ 2563;7:16-31.
3. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมา. มคอ.2 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2560). ม.ป.ท.; 2560.
4. อัศนี วันชัย. การศึกษาไทย: แนวโน้มการพัฒนาวิชาชีพการพยาบาล. วารสารพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม 2560;18:106-17.
5. กัญญ์ชิสรา สุนทรมาลัย. ปัจจัยทำนายและแนวทางลดความเครียดในการฝึกภาคปฏิบัติวิชาการพยาบาลมารดา-ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ของนักศึกษาพยาบาลตำรวจ วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ. วารสารพยาบาลตำรวจ 2560;9:128-38.
6. ประยูร พรหมทัต, จตุพร วงศ์วัฒนาภานต์. ความสัมพันธ์คุณภาพการบริการตามความคาดหวังและการรับรู้ของผู้คลอดที่สถาบันบำราศนราดูร. วารสารสถาบันบำราศนราดูร 2562;13:23-34.
7. วรณวดี เนียมสกุล. ประสิทธิภาพการทำคลอดครั้งแรกของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ 2560;9:1-17.
8. กัญญาพัชญ์ จาอ้าย, เยาวเรศ สมทรัพย์, ชัชฎาภรณ์ นันทขว้าง, อมรเลิศ พันธุ์วัตร. ผลของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาต่อทักษะความคิดเชิงระบบของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค ในรายวิชาฝึกปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 2. วารสารสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ สาขาภาคเหนือ 2562;25:23-35.
9. สร้อย อนุสรณ์ธีรกุล, พัทธวีไล ศรีแสง, อุสาห์ ศุภรพันธ์. ความต้องการวิธีการเรียนรู้และการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาลในวิชาปฏิบัติการผดุงครรภ์. วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ 2559;39:88-97.
10. Barry CD, Gordon SC, King BM. Nursing case studies in caring: Across the practice spectrum. New York: Springer Publishing Co; 2015.

11. ภรณ์ เลื่องอรุณ, สุภาพร วรรณสันทัด, อริสา จิตต์วิบูลย์, จีระภา นะแสง. การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้การสอนที่สอดแทรกแนวคิดการเอื้ออาทรในวิชาชีพปฏิบัติการพยาบาล มารดา ทารก และ ผดุงครรภ์ 1. วารสารพยาบาล 2012;61:25-33.
12. King BM, Barry CD, Gordon SC. The lived experience of teaching and learning from nursing situations: a phenomenological study. Int J Hum Caring 2015;19:62-5.
13. King BM, Barry CD. "Caring between" the nurse, the one nursed, and the healthcare robot: an interpreted nursing situation using the barry, gordon, king framework. Int J Hum Caring 2019;23:168-77.
14. ศศิธร คำพันธ์, ชุตติกาญจน์ แซ่ตัน, อิงหทัย คำจตุ. การเปรียบเทียบการรับรู้พฤติกรรมการดูแลแบบเอื้ออาทรในระยะคลอดระหว่างนักศึกษาพยาบาลกับผู้คลอด. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ 2563;12:15-24.